

Asia: VN/20427/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi toimintasuunnitelmaksi helteen terveyshaittojen ehkäisemiseksi

Lausunnonantajan lausunto

1 Tausta

Ilmatieteen laitos pitää hyvänä, että raportissa on tarkasteltu laajasti suomalaisen yhteiskunnan varautumista helteisiin, sillä muuttuvassa ilmastossa kuumuuteen liittyvät riskit kasvavat nykyisestä.

2 Toimintasuunnitelman tavoitteet

-

3 Riskiryhmät ja haavoittuvuutta lisäävät tekijät

-

4 Riskienhallinta sekä varautumisen ja sopeutumisen koordinointi

Sidosryhmien roolien ja vastuiden määrittely on onnistumisen edellytys, joka korostuu etenkin ennustettujen helleaaltojen edellä sekä niiden aikana. Roolien ja vastuiden määrittelyn ohella jokaisen tahon tulee huolehtia asianmukaisesta ja selkeästä ohjeistuksesta omalla toimialallaan.

5 Hellevaroitussjärjestelmä

Nykyinen, yleinen säävaroitustoiminta kuuluu Ilmatieteen laitoksen perustehtävään ja talousarviorahoitukseen. Ilmatieteen laitoksen Turvallisuussääpäivystys vastaa kansallisista säävaroituksista. Säävaroituksissa on mukana helteeseen ja pakkaseen liittyvät varoitukset. Ilmatieteen laitos tuottaa myös etukäteistietoa viranomaisille ja asiakkaille vaarallisesta säästä ml. ankara helle (ja ankara pakkanen) Luonnononnettomuuksien varoitussjärjestelmän (LUOVA) avulla.

Kansallista hellevaroitussjärjestelmään voidaan kehittää integroimalla kansalaisille suunnatut hellevaroitukset ja LUOVA-palvelun hellevaroitukset osaksi sosiaali- ja terveystoimen varautumistoimintaan. On huomioitava, että viranomaisille suunnattu LUOVA varoitussjärjestelmä ei ole automaattisesti yleinen jakelualusta kaikille sote-, tutkimus-, valvonta- tai kuntatason toimijoille.

Ilmatieteen laitoksen varoituksia voidaan kehittää tarkentamalla nykyisiä varoituskriteerejä, ja suhteuttaa ne myös muuttuvaan ilmastoon. Ilmatieteen laitoksella on rooli tuottaa havaintoihin perustuvaa tietoa helteistä Suomen alueella sekä tehdä skenaarioita helteiden yleisyydestä muuttuvassa ilmastossa. Tätä osaamista voidaan hyödyntää varoituskriteereiden tarkastelussa.

On huomioitava, että Ilmatieteen laitoksella varoitustoimintaa tehdään talousarviorahoitteisesti. Varoitustoiminnan kehityksen tulee pysyä budjetin rajoissa, ja varoituspalveluiden laajentaminen edellyttää lisärahoitusta. Sote-sektorille räätälöity hellevaroituspalvelu olisi uusi tai ainakin nykyistä selvästi laajennettu palvelukokonaisuus, joka edellyttää erillistä määrittelyä ja rahoitusta.

6 Viestintä

-

7 Helleaaltoihin liittyvä valmius ja varautuminen

Valmiusharjoitusten rooli on olennainen tehdyn toimintamallin testaamiseksi ja kehittämiseksi.

8 Pidemmän aikavälin toimenpiteet

-

9 Työterveys ja työsuojelu

-

10 Seuranta ja arviointi

Helteen vaikutusten (kuolleisuus) arviointiin viranomaisten LUOVA-tiedotteessa olisi mahdollista vain tätä varten kehitettävän vaikutusennusteen avulla. Vaikutusennusteet vaatisivat lähtödataksi sää- ja olosuhdetiedon ohella dataa menneiden hellejaksojen vaikutuksesta kuolleisuuteen. Kehitystyö vaatii lisärahoituksen.

11 Toimenpiteet

-

Liite Toimijoiden ja sidosryhmien roolit ja vastuut hellevarautumisessa

-

Yleisiä huomioita

-

Solin Kaisa
Ilmatieteen laitos